

Leonīds Kotovičs

**Tikšanās ar norvēģu
troļļiem**

S A T U R S

<i>Tikšanās ar milzeni - trolli</i>	3
<i>Somu pirts</i>	9

Tikšanās ar milzeni - trolli

Leģendas un seni ticējumi vēsta, ka Norvēģijā dzīvojuši dažādi troļļi: nelieli, kā mūsu rūķi, ūdens troļļi un milzeņi. Līdzīgi, kā latviešu tautas pasakās. Stāsta, ka milzeņi vairījušies no saules gaismas. Senos laikos viens-otrs milzis, saules apspīdēts, esot pārvērties par klinti. Norvēģi zina šīs klintis un rāda tās tūristiem.

Andris Norvils, Latvijas Universitātes Filoloģijas fakultātes students, ielidoja Bergenas pilsētā ar tūristu grupu. Jau pirmajā dienā viņš dabūja redzēt dažnedažādus troļļus. Mazie tupēja suvenīru plauktos un veikalu skatlogos. Ezera troļļa attēlu – ūdensvīru – Andris pamanīja „Trolhaugenā”, Edvarda Grīga mājā viesistabā virs durvīm.

Vienu no milzeņiem, kokā darinātu, students sastapa skatu laukumā funikuliera augšējā stacijā. Norvēģu meitenīte bezbailīgi rāpās milzim klēpī, pie zoba turēdamās.

Andris bija aizbraucis uz Norvēģiju ar pēdējo tūristu grupu augusta nogalē, pirms paša mācību sākuma universitātē. Grupai paveicās ar laiku – tas bija vasarīgi silts.

Otrā diena Bergenā tūristiem bija brīva – atpūtai un pilsētas apskatei. Andris gribēja uzkāpt kalnā virs klinšu sienas, kura slējās pie pašas pilsētas, un bija redzama no ikvienas ielas. Tomēr ceļabiedrus studentam neizdevās atrast.

- Bergenā šarms un pievilcība slēpjas šaurajās un stāvajās ieliņās. Šeit vispār nav pazīstamu kalnu maršrutu, - sacīja Irēna.

- Vēlos pusdienot zivju restorānā viduslaiku Hanzas kvartālā, - strikti noteica Pēteris.

- Ja tu augšā saskriesies ar kalnu āzi, tad tūdaļ griez ceļu. Atceries, ka esi vien īslaicīgs viesis viņa kalnos, - pamācīja Solvita un piebilda:

- Novēlu sastapt kādu trolli, un lai tas būtu pats milzis Lutausis!

* * *

Nākošajā rītā Andris uzvilka krosa kurpes un devās ceļā. Garās serpentīna cilpās savītās pilsētas ielas kāpa augšup pa nogāzi, kamēr pati augstākā iela pārtapa par labi iemītu meža taku. Straujā kāpienā Andri apsteidza vairāki norvēģu jaunieši – puisi un meitenes. Daži no viņiem kāpa vienatnē.

Pēc kāda laika meža taka negaidīti sāka vest lejup. Izrādījās, ka starp pilsētu un klinšu sienu atrodas ieleja ar vairākiem ezeriem un purviem.

- Tāda ainava būtu kā radīta Edvarda Grīga ūdens trollim, – nodomāja Andris. – Arī Latvijā līdzīgās vietās varētu dzīvot vāravas, ūdensvīri un purva mošķi.

Šķērsojis ieleju, Andris devās augšup pa lēzenu ceļu kalna piekāvē. Tad no ceļa atzarojās stāva akmeņaina taka, kura veda augšā pa klinšu sienas sānu plecu.

Pēc ilgstoša kāpiena taka kļuva lēzena un izveda Andri plakankalnē virs Bergenas klinšu sienas. Tur ceļš pazuda starp akmeņiem blūķiem. Kalna virsotni iezīmēja divi tūri – no akmeņiem sakrauti obeliski divu-triju cilvēku augumā – pavisam tuvu vertikālajai Bergenas klinšu sienai. Otrajā pusē netālu arī pavīdēja stāva krauja. Tā aprāvās ezerā, kurš vizuļoja plakankalnes vidusdaļā.

- Kāda daba: klintis starp ūdeņiem! – iesaucās Andris.

Viņa priekšā pavērās varena aina. Dziļi lejā, fjorda krastā gulēja Bergenas pilsēta. Tālāk tikai klintis un ūdens. Kur vien sniedzās skatiens, fjordi mijās ar klinšu grēdām.

Tad Andris paskatījās debesīs. No ziemeļiem vējš dzina zili-melnus padebešus. Kā pats debesu valdnieks pa priekšu nāca milzīgs melns mākoņkalns.

„Tas izskatās kā klintī pārvērsts milzu trolls”, - nodomāja Andris.

Pēc brīža saule apdzisa. Mākonis saplūda ar kalnu. Biezajā miglā pazuda abi virsotnes tūri un pat tuvākie akmeņi.

- Tumsa nāk pa priekšu! – iesaucās Andris, atceroties, kā pasakā par Sprīdīti pirms velna atnākšanas bija iestājusies tumsa.

Reizē ar tumsu stindzinošs ziemeļvējš atnesa sniegputeni. Apsnigušie slidenie akmeņi nedeva aizvēju.

„Cik vājš gan ir cilvēks dabas priekšā”, - nodomāja Andris. – „Ja es būtu patiesi ticīgs, tad lūgtu palīdzību Dievam. Vikings būdams, sauktu Odinu. Bet šeit man atliek vien uzrunāt kalnu trollus”:

- Godājamie milži un augumā nelielie! Te ir jūsu valstība, kur esmu ieradies nelūgts. Ļaujiet man aiziet no jūsu zemes savām kājām, un es būšu par to pateicīgs līdz mūža galam. Lai nepārvērstos lāstekā, man tagad visvairāk vajadzētu atrast virsotnes tūru un patverties aizvējā.

Sniegputenis iegaudojās ar jaunu spēku, bet Andris piepeši pamanīja netālu no sevis akmens tūra siluetu.

– Vai tiešām trolli man palīdz? – cerībā nočukstēja mūsu kalnā kāpējs, un pa apsnigušajiem akmeņiem virzījās tumšā silueta virzienā. Siluets sabiezēja, bet tad sakustējās un pacēlās debesīs. Andris ieraudzīja milzīgu plaukstu ar augšup paceltu pirkstu. Milzeņa trolļa roka bija pārkārusies pāri Bergenā klinšu sienai. Šajā brīdī vēja brāzma aizrāva ceļinieku bezdibenī.

Andrim likās, ka viņš ilgi krita, bet tad milzīga raupja plauksta satvēra studentu, un pacēla gaisā. Vējš ārdījās kā negudrs, bet Andris trolļa rokā jutās drošībā. Milzis uzmanīgi nolika mūsu bēdu brāli dzīvu un veselu virsotnes tūra aizsegā.

- Kāds gan tu esi, dižo trolli? – čukstēja Andris. - Kāpēc sākmā ievilināji mani bezdibenī, bet tad izglābi? Bet, lai tev mūža pateicība! Es pētīšu tavas dzimtenes teikas un rakstu zīmes, un stāstīšu to visu cilvēkiem.

Kļuva gaišāks. Sniegputenis norima un izeaigojās saule. Andris izslējās pilnā augumā. Viņš stāvēja pie virsotnes tūra, kur akmeņus klāja balta sniega sega. Toties bezdibeņa malā sniega nebija, jo tur bija sēdējis milzis.

- Labi, ka tu paguvi patverties savā slēptuvē pirms parādījās saule, - klusi sacīja Andris. – Manu glābēj! Es neesmu redzējis tavu

augumu un seju, bet nemūžam neaizmirsīšu šo spēku un plaukstas pieskārienu.

Rudenīgās saules stari sniedza nosalušajam studentam dāsnu dāvanu – nedaudz siltuma. Domādams par troļļiem, viņš apsvēra arī savu dzīvi: „Būtība nav acīm saskatāma. Tās meklējumi var prasīt visu cilvēka mūžu”.

* * *

Andris Norvils nu jau ir pabeidzis universitāti un kļuvis par ziemeļu tautu senatnes un folkloras pētnieku. Kurš gan cits spētu labāk izprast seno tautu dabas un pasaules ainu, nekā troļļa izglābts puisis? Jau maģistra darbā daži Andra pētījumi pārsteidz ne mazāk, kā šis stāsts par milzeni - trolli.

* * *

No Andra Norvila piezīmju grāmatiņas:

- Izteiciens „še pieci”, ko cilvēki lieto sasveicinoties, troļļiem neder. Tiem uz rokām un uz kājām ir tikai četri pirksti. Bet sevišķi interesanta ir varde: uz priekšējām ķepiņām tai ir 4 pirksti, pleznās pieci.

Somu pirts

- Somu pirts un peldbaseins ir jūsu rīcībā, - paziņoja gide. –Tie iekļauti apmaksātajos pakalpojumos. *Inclusive*.

Ceļojums tuvojās beigām. Pēc pārbrauciena, kurā pavadīta visa diena, tūristu autobuss bija apstājies pie *Radisson SAS* viesnīcas pašā Norvēģijas galvaspilsētas centrā.

- Iesim pirtī izkarsēties! – Egīls aicināja Ingu. Tik smalka viesnīca mūsu ceļojumā ir pirmo reizi ...

- ... un diemžēl arī pēdējo, - skumji piebilda meitene. Iesim, ja vien neesam nokavējuši. Nez, cikos šīs izpriecas slēdz?

- Es noskaidroju, - sacīja Egīls, - mums nav daudz laika. Atļauta vēl pusstunda.

Inga un Egīls mācījās Latvijas Universitātes Ģeogrāfijas fakultātē, jau trešajā kursā. Viņi iemeta somas savās istabās un satikās viesnīcas pagrabstāvā pie veselības centra durvīm.

Veselības centra durvis neizdevās atvērt ne ar Egīla, ne ar Ingas nupat saņemtajām magnētiskajām koda kartēm. Bet iekšpusē valdīja kņada. Varēja dzirdēt kāju diponu, spiedzienus un brēcienus. Kā varenu bangu troksnis, caur durvīm skanēja ūdens šļaksti.

- Tur kaut kādi zilonīši uz dibena lec viesnīcas smalkajā baseinā, - Egīls izteica savu pieņēmumu.

- Varbūt, ka viesnīcā apmetusies Jumba-Mumba mežonju cilts no Āfrikas džungļiem, - minēja Inga.

Piepeši, kā bungām rībot, nodunēja daudzu pliku pēdu plīkšķi. Pēdas aizjoza vienā virzienā, un tad iestājās klusums. Egīls izmēģināja atslēgas koda kartiņu vēlreiz, un durvis atvērās.

Veselības centrā atklājās šokējoša aina. Baseins bija pustukšs – ūdens izšļakstīts pa grīdu visās telpās un ģērbtuvēs. Pirtī - neizturama svelme, krāsniņa uzkarseta līdz sarkankvēlei.

- Ai, ai, simt sešdesmit! – Egīls citēja veco Raimonda Paula dziesmu par somu pirti.

Vai tur bija simt sešdesmit grādu pēc Celsija, vai vēl vairāk, studenti palika neziņā. Termometrs, no sienas norauts un saplēsts,

gulēja pirtī uz grīdas. Sniegbaltie dvieļi – samesti kaktos. Uz grīdas mētājās un baseinā peldēja ābolu serdes.

- Es domāju, ka veselības centrā bija novietoti grozi ar āboliem apmeklētāju spēku uzturēšanai, – seržu klātbūtni komentēja Inga.

Dīvaini un neizprotami studentiem likās vilnas kušķi, kurus manīja gan baseinā, gan pirtī un ģērbtuvēs. Toties nekārtību vaininieku nebija. Gaitenā galā Egīls ieraudzīja durvis ar uzrakstu „VIESNĪCAS PERSONĀLAM”.

- Lūk, kas par lietu! Ingucīt! Norvēģu dzīslās taču tek mežonīgās vikingu asinis, - iesaucās Egīls. – Padomā, vienkāršiem vikingu puisiem un meitenēm visu dienu jāuztur un jāiztur to nevainojamo, stīvo *Radisson SAS* „korporatīvo tēlu”. Tikai vakarā viņi var kārtīgi izdauzīties.

- Es gan nesaprotu, kāpēc visapkārt mētājas vilnas kušķi? - nobrīnījās Inga. Vai tiešām norvēģu puisi būtu tik ļoti spalvaini? – meitene nosarka.

Notikumu vietas apskate turpinājās. Slapjo pēdu nospiedumi nemaz neveda uz personāla durvju pusi. Pēdas aprāvās baseina zāles stūrī uz paaugstinājuma.

Baseina zālē sienu freskas iederējās smalkajā *Radisson SAS* stilā. Apmeklētājs varētu nodomāt, ka atrodas marmora zālē kādā senās Romas bagātnieka namā. Kaktā virs paaugstinājuma sienas gleznojums bija redzamas durvis un lodziņš. Tieši pie šīm uzgleznotajām durvīm izbeidzās visas pēdas. Egīls rūpīgi apskatīja freskas, un atrada tikai dažas plaisas apmetumā.

- Vienīgi pārdabiskas būtnes, kas apveltītas ar burvestības māku, var iziet no istabas caur sienu, - sacīja Inga.

Tad Egīls uzmanīgi izpētīja pēdas, un **atklāja *SAS Radisson* noslēpumu:**

- Inga, tie taču ir trollji! Visām pēdām četri pirksti!!!

Studenti vēlreiz paskatījās uz gleznojumu, un šoreiz lodziņā ieraudzīja vairākus acu pārus.

- Egīl, trollji mūs novēro un gaida, kad leksim ūdenī, - pasūdzējās Inga.

Baseina dibenā gulēja vilnas kušķis, kas atgādināja astes galu. Vietām uz grīdas, un stūrī uz paaugstinājuma bija redzami rūsgani, asins traipiem līdzīgi plankumi.

- Kaut kas traks! Trolļi šeit kāvušies, un vienam norauts astes galiņš, Ingai trīsas pārskrēja pār muguru. Ceru, ka astes pušķis trolim ataug, - meitene sacīja bez īstas pārliedības.

Tad Egīls paskatījās pulkstenī:

- Inga, rit pēdējās minūtes, kas atvēlētas mums termiskajām un ūdens procedūrām, - viņš pamācoši noteica. Likumam paklausīgi Eiropas Savienības pilsoņi neuzturas veselības centrā ārpus paredzētā laika.

* * *

Nākošajā rītā grupas gidei bija dīvaina saruna ar nevainojami ģērbtu, iesirmu viesnīcas pārvaldnieku.

- Es strādāju šeit kopš viesnīcas atklāšanas, bet tāds gadījums mums vēl nav bijis. Vakar Jūsu grupas puisis, kas likās gluži simpātisks, interesējās par saunas un baseina darba laiku, - nopūtās pārvaldnieks.

- Pēc tam veselības centra telpas tika novestas tādā stāvoklī, kādu mūsu personāls nekad vēl nebija pieredzējis. Visi ūdens attīrīšanas filtri aizsērējuši – piedzīti pilni ar vilnu un matiem!? Varbūt Jūsu grupas tūristi skalojuši baseinā tekstilrūpniecības izejvielas? – iesirmais kungs bija neizpratnē.

Pārvaldnieks pavēstīja, ka viesnīcā reizēm gadās nekārtības, bet parasti saistībā ar alkohola lietošanu. Šoreiz nav atrasta neviena tukša pudele, glāzīte vai stikla lauska. Latvijas tūristu grupas izskats un stāja pretenzijas neizraisa. Viesnīcas administrācija noteiktu nevarot izskaidrot.

Arī grupas gide nespēja ieviest skaidrību šajā notikumā. Viņa pat nezina, ka Egīls un Inga bijuši veselības centrā. Pie tam gide naivi ticēja, ka *Radisson SAS* viesnīcas klase izslēdz masveidīgas antihigiēniskas situācijas rašanos.

* * *

Zinot īstos vaininiekus, mēs varam teikt, ka viss ir beidzies pašam labi. Trolji viesnīcā varēja savārtīt daudz lielākas ziepes.

